

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 28. 5.1976, sp. zn. 4 To 13/76, ECLI:CZ:NS:1976:4.TO.13.1976.1

Číslo: 53/1976

Právní věta:

I. Jako pokus lze posoudit i jednání, jímž pachatel sice ještě nezačal naplňovat objektivní stránku trestného činu popsanou ve zvláštní části trestného zákona, ale které má přímý význam pro dokonání trestného činu, uskutečňuje se v bezprostřední časové souvislosti s následkem, který má nastat, a na místě, kde má dojít k následku trestného činu.

Jednání pachatelů, kteří v úmyslu násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí vynutit na poškozeném prozrazení úkrytu peněz a potom se jich zmocnit a kteří vniknou za tím účelem do domu poškozeného, kde se zmocňují věci mu náležejících a k násilí nebo pohrůžce bezprostředního násilí nedojde jen proto, že poškozený se před pachateli v domě ukryl, je třeba posoudit jako pokus trestného činu loupeže podle § 8 odst. 1, § 234 odst. 1 tr. zák. a nikoli jen jako přípravu k tomuto trestnému činu.

II. Organizovanou skupinou ve smyslu § 234 odst. 2 písm. a) tr. zák. se rozumí sdružení více osob, v němž je provedeno určité rozdělení úloh mezi jednotlivé členy a jehož činnost se v důsledku toho projevuje určitou plánovitostí a koordinovaností a jímž se spáchání činu usnadňuje a zvyšuje se pravděpodobnost dosažení sledovaného cíle.

III. Znak "nejméně se dvěma osobami" ve smyslu § 238 odst. 2 písm. b) tr. zák. předpokládá, že se na jednání pachatelově podílejí ještě aspoň dvě další osoby, zpravidla jako spolupachatelé; podle okolností však může jít i o některou z forem účastenství podle § 10 tr. zák.

Nevyžaduje se užší součinnost mezi pachateli např. ve formě spolčení, organizované skupiny apod.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 28.05.1976

Spisová značka: 4 To 13/76

Číslo rozhodnutí: 53

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, Porušování domovní svobody

Předpisy: 140/1961 Sb. § 10
§ 238 odst. 2 písm. b

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K odvolání obžalovaných B. U., P. B. a J. R. proti rozsudku krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 1. 3. 1976 sp. zn. 1 T 3/76 zrušil Nejvyšší soud ČSR tento rozsudek kromě jiného ve výroku o vině těchto obžalovaných pokusem trestného činu loupeže podle § 8 odst. 1, § 9 odst. 2, § 234 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák. a trestným činem porušování domovní svobody podle § 9 odst. 2, § 238 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. a věc vrátil krajskému soudu v Ústí nad Labem, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Soud prvního stupně zjistil, že obžalovaní B. U., P. B. a J. R. v úmyslu obstarat si peněžní prostředky odjeli po předchozí dohodě dne 4. 12. 1975 před 20.00 hod. z České Lípy do Oldřichova, kde vyhledali domek obývaný N. K., o němž se domnívali, že u sebe přechovává větší peněžní částku, a v úmyslu násilím jej donutit k vydání těchto peněz, se domáhali vstupu do domu vydávající se za příslušníky Veřejné bezpečnosti. Když jim ale N. K. neotevřel a z obavy před nimi se ukryl, obžalovaní U. a B. rozbili skleněnou výplň přízemního okna a vnikli dovnitř, zatímco obžalovaný R. hlídkoval před domem a spoluobžalované takto zajišťoval. Obžalovaní U. a B. poté, když se jim N. K. v domě nepodařilo nalézt, počali prohledávat obytné místnosti, a když nenašli předpokládanou peněžní částku, odcizili kapesní hodiny, poplašnou pistoli a asi 7 Kčs v hotovosti.

Takto zjištěné jednání obžalovaných B. U., P. B. a J. R. soud prvního stupně posoudil jako pokus trestného činu loupeže podle § 8 odst. 1, § 234 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. v jednočinném souběhu s trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák., jichž se dopustili jako spolupachatelé (§ 9 odst. 2 tr. zák.).

Odvolací soud vycházející ze skutkových zjištění soudu prvního stupně dospěl předně k závěru, že tito obžalovaní jako spolupachatelé naplnili znaky pokusu trestného činu loupeže podle § 8 odst. 1, § 9 odst. 2, § 234 odst. 1 tr. zák. I když soud prvního stupně v odůvodnění rozsudku v tomto směru náležitě nevyložil, jakými právními úvahami se řídil při svých závěrech o vině tímto trestným činem, odvolací soud, opíraje se o uvedená již skutková zjištění, která odpovídají výsledkům provedeného dokazování, nepřisvědčil námitkám obhajoby, že obžalovaní měli sice v úmyslu zmocnit se peněz poškozeného, ale že tak nechtěli učinit za použití násilí vůči poškozenému, nýbrž odcizit je v jeho domě. Z výsledků provedeného dokazování totiž bezpečně vyplývá, že se obžalovaní dohodli na tom, že se zmocní peněz staršího muže, který se měl jmenovat B. a žít v obci Oldřichově, a to tak, že jej donutí k vydání peněz násilím. To vyplývá již z doznání obžalovaných v přípravném řízení a i z výpovědi obžalovaného R. u hlavního líčení. Tento záměr také počali realizovat. Odjeli do Oldřichova, v této obci zjistili skutečně jméno muže, jehož chtěli přepadnout, i dům, v němž bydlel. Když pak zjistili, že je doma, domáhali se vstupu dovnitř a když jim neotevřel, vnikli obžalovaní U. a B. násilím do domu, kde N. K. hledali, zatímco obžalovaný R. hlídkoval a zajišťoval je před domem. Zjištění, že poškozeného hledali proto, aby ho donutili k vydání peněz, je zřejmé i z té okolnosti, že obžalovaní nevěděli, kde poškozený měl mít ukrytou částku ve výši 70 000 Kčs. Že ho z toho důvodu hledali i uvnitř domu, vyplývá jak z výpovědí obžalovaných v přípravném řízení, tak i z výpovědi poškozeného v přípravném řízení i u hlavního líčení. Podle jeho výpovědi jeden z obžalovaných, když jej v domě hledali, uvedl: „Pane K., pojdte ven. Občánku, nebudeme dlouho čekat, nepřijeli jsme nadarmo.“ Ze sledu zjištěného jednání obžalovaných je tedy zřejmé, že jednání obžalovaných nesměřovalo k tomu, aby se zmocnili peněz poškozeného formou krádeže, ale že podnikli vše nezbytné k tomu, aby násilím vynutili na poškozeném vydání peněz, o jejichž úkrytu nevěděli. Jednali přitom tak, aby odstranili překážky bránící jim v napadení poškozeného, přičemž toto jednání směřovalo k dosažení právě uvedeného cíle. Mezi zjištěným jednáním a následkem, který měl nastat, byla i nejužší časová spojitost a došlo k němu na místě, kde měl být trestný čin dokonán. Obžalovaní totiž věděli, že poškozený je v domě a proto také vnikli do domu a v domě ho hledali, aby na něm vynutili vydání

peněz. šlo tedy o jednání, které mělo bezprostřední význam pro dokonání trestného činu loupeže, a proto ani odvolací soud nepřisvědčil v tomto směru námitkám obhajoby. Obžalovaní se tedy dopustili jednání, které bezprostředně směřovalo k naplnění znaku „použití proti jinému násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí“ ve smyslu § 234 odst. 1 tr. zák.

Odvolací soud se však neztotožnil se závěry soudu prvního stupně, pokud dospěl k závěru, že se obžalovaní shora uvedeného pokusu loupeže dopustili jako členové organizované skupiny (§ 234 odst. 2 písm. a/ tr. zák.). tuto okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby soud prvního stupně spatřoval v tom, že obžalovaní U. a B. v průběhu trestné činnosti vyvíjeli největší aktivitu a iniciativu a že tak plnili funkci vedoucích tříčlenné skupiny, dále že čin byl předem promyšlen a naplánován a že obžalovaní se snažili do svého středu přibrat i další osobu (spoluobžalovanou J. K.).

Organizovanou skupinou ve shora uvedeném smyslu se rozumí sdružení více osob, v němž je provedena určitá dělba práce mezi jednotlivými členy a jehož činnost se v důsledku toho projevuje určitou plánovitostí a koordinovaností. Jde tedy o předem plánovanou činnost se stanovením konkrétních úkolů při realizaci trestného jednání a která bývá zpravidla zorganizována jednou nebo více osobami a ty bývají také ve skupině uznávány za vedoucí a úkoly také rozdělují. Taková činnost se pak vyznačuje cílevědomostí, plánovaným a koordinovaným postupem a zvyšuje nebezpečnost činu pro společnost.

V daném případě však výsledky provedeného dokazování nedávají dostatek podkladů pro závěr, že by zjištěné jednání obžalovaných bylo možno posuzovat jako jednání členů organizované skupiny. U obžalovaných došlo sice k dohodě o spáchání trestného činu loupeže, ovšem z provedeného dokazování nevyšly najevo takové okolnosti, které by svědčily tomu, že další jednání obžalovaných zaměřené k realizaci této dohody mělo ráz plánovité a předem promyšlené a organizované činnosti. to konečně vyplývalo již ze situace, za níž se obžalovaní k loupežnému přepadení jim blíže neznámého muže dohodli. Nebylo také dostatečně prokázáno, že by někdo z obžalovaných i v průběhu trestného jednání rozdělil, popř. uložil v uvedeném směru konkrétní úkoly, ale naopak ze skutkového děje – jak probíhal potom, když se obžalovaní rozhodli jet za uvedeným mužem do Oldřichova – je zřejmé, že další postup a jednání obžalovaných záviselo v podstatě na okamžitých nápadech a návrzích jednotlivých obžalovaných. to se týkalo jak jak zjišťování jména poškozeného a domu, kde bydlí, tak i dalšího postupu poté, když poškozený na výzvu obžalovaných, aby otevřel a legitimoval se, je do domu nepustil. Odvolací soud proto neshledal, že u obžalovaných šlo o jednání charakterizující organizovaný postup, tj. o činnost s prvky promyšleného jednání skupiny lidí spojenou s konkrétními úkoly předem stanovenými k realizaci zamýšlené trestné činnosti, a nedospěl tedy k závěru, že se obžalovaní dopustili pokusu trestného činu loupeže jako členové organizované skupiny.

Pokud jde o závěry o vině obžalovaných B. U., P. B. a J. R. trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák., který obžalovaní spáchali v jednočinném souběhu s uvedeným již pokusem trestného činu loupeže, soud prvního stupně učinil po provedení a zhodnocení potřebných důkazů správná skutková zjištění a rovněž dospěl i k správnému právnímu závěru, když v jednání obžalovaných shledal znaky uvedeného trestného činu porušování domovní svobody – a to i za okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby (odst. 2 písm. b/ cit. ustanovení) – jehož se obžalovaní dopustili jako spolupachatelé ve smyslu § 9 odst. 2 tr. zák.

S námitkou obhajoby, že do bytu poškozeného vnikli jen dva obžalovaní a že obžalovaný R. zůstal venku a fakticky neplnil žádné předem dané úkoly a že tedy nebyl splněn předpoklad § 238 odst. 2 písm. b) tr. zák., tj. že čin byl spáchán nejméně se dvěma osobami, se v podstatě vypořádal již soud prvního stupně v napadeném rozsudku. K tomu třeba dodat toto: Naplnění znaku „nejméně se dvěma osobami“ nevyžaduje – na rozdíl od organizované skupiny – aby se tyto osoby podílely na jednání podle předem dohodnutého plánu nebo dělby součinnosti, ale postačí, jestliže se na takovém jednání

podílejí jako spolupachatelé, popř. podle okolností může jít i o některou formu účastenství; v každém případě musí taková součinnost - jak také správně uvádí soud prvního stupně - podstatně zvyšovat stupeň nebezpečnosti tohoto trestného činu pro společnost. v daném případě se obžalovaní podíleli na trestné činnosti jako spolupachatelé. Z výsledku provedeného dokazování pak vyplývá, že před tím než obžalovaní U. a B. vnikli do domu N. K. obžalovaný R. přišel s návrhem, že bude hlídat před domem a že jim dá vědět, kdyby někdo šel a že bude dávat pozor, aby K. z domu neutekl a nepřivolal pomoc a že je tedy takto zajišťoval v době, kdy s použitím násilí vnikli do domu a kdy prohledávali dům. to doznal obžalovaný R. a potvrdili to i spoluobžalovaní. Je to zřejmé i z vyjádření obžalovaného U. o tom, že obžalovaný R. přišel dvakrát k oknu a říkal jim, aby „toho nechali“, že má dojem, že někdo přichází. Na zjištěném jednání se tedy spolu s obžalovanými U. a B. zúčastnil i obžalovaný T., a to zajišťováním spoluobžalovaných; čin byl tedy spáchán nejméně se dvěma osobami, a proto soud prvního stupně právem posoudil jejich jednání též podle § 238 odst. 2 písm. b) tr. zák.